

Blankmispel *Cotoneaster lucidus*

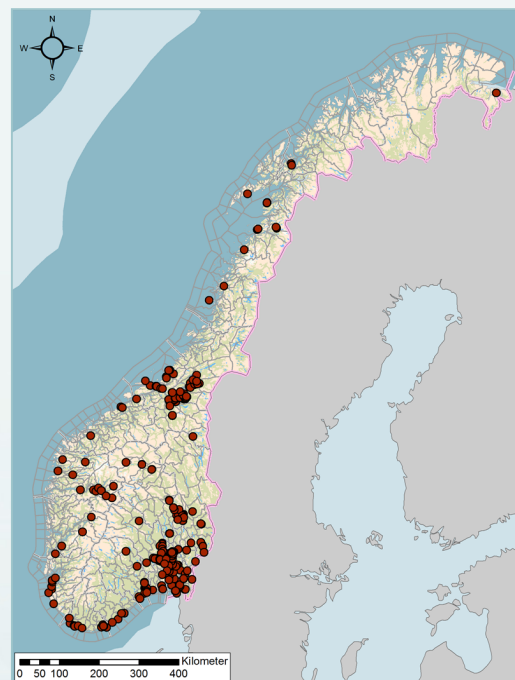
Fremmed art

Blankmispel er den mest hardføre av de innførte mispelartene. Den er mye plantet i hager og grøntanlegg og har de siste 50 årene spredd seg stadig mer. Arten finnes i dag forvillet i alle fylker. Den kan etablere seg i en rekke ulike naturtyper, deriblant naturtyper hvor den kan fortrenge truede og sårbare arter. Dette gjelder spesielt i Oslofjordsområdet.

Status

Risikovurdering 2012: Svært høy risiko (SE)

Utbredelseskart som viser ville forekomster av blankmispel basert på herbariedata og ikke-belagte observasjonsdata (krysslister, artsobservasjoner o.a.).

Kjennetegn

Blankmispel er en opprett, opptil 2 m høy busk i rosefamilien Rosaceae. Den er rikt forgreinet og blir mye brukt som hekkplante. Slekten er generelt kjennetegnet ved enkle og hele blad og små hvite eller blekrøde kronblad som er litt lenger enn begerbladene. Frøene utvikles inne i et kjøttfullt bæreple.

Blankmispel tilhører en underslekt med sommergrønne blad. Bladene er mer eller mindre grønne på undersiden, ikke tett hvit- eller grålodne som hos noen av de andre artene. Bladene er relativt store, det vil si rundt 5 cm lange. Bladnervene er ikke nedsenkete som hos bulkemispel. Kronbladene er opprette og hvite, og blomstene sitter 3–15 sammen. Frukten blir svart som moden. Både frukt, begerfliker og underbeger er omtrent snau.

Utbredelse

Blankmispel kommer fra et lite område i Sentral-Asia sør for Baikalsjøen, i grenseområdet mellom Sør-Sibir og Mongolia.

Blankmispel er nå funnet forvillet i alle fylker i landet nord til Finnmark: Sør-Varanger, og den er nokså vanlig på nedre Østlandet og rundt Trondheimsfjorden.

Biologi

Blankmispel formerer seg aseksuelt med frø, såkalt agamospermi (apomiksis i snever forstand). Dette innebærer at blankmispel kan etablere en ny populasjon basert på ett enkelt individ, og den sprer seg derfor mye lettere enn de seksuelle artene som oftest er krysspollinerte og som trenger minst to individer på samme

sted før de kan sette i gang. Blankmispel produserer rikelig med frukt som spises av fugl som dermed sprer frøene.

Blankmispel er den aller mest hardføre av *Cotoneaster*-artene som dyrkes i Norge. Den markedsføres med hardighet 8, og den har en frostgrense oppgitt til -25°C. Arten greier seg utmerket på Røros og i nordre Troms, og den tåler derfor enda lavere temperaturer kanskje ned mot -40°C (R. Elven, pers. meddel.). Blankmispel er ikke kjent som vektor for sykdommen pærebrann.

Bestandsstatus

Blankmispel ble trolig innført til landet som hageplante fra slutten av 1800-tallet. Første dokumenterte etablering som forvillet i Norge er i 1925 på Bygdøy i Oslo. Spredningen fram til 1960 var beskjeden, men arten er blitt stadig mer utbredt i løpet av de siste 50 årene. Den er nå et ganske vanlig syn på nedre Østlandet og rundt Trondheimsfjorden. Den er trolig også vanlig på deler av Vestlandet, men er i mindre grad dokumentert herfra. Blankmispel er nå funnet i alle fylker i landet nord til Finnmark:

Blankmispel med umodne frukter fra Sør-Trøndelag: Malvik. Frukten blir svarte som modne.

Sør-Varanger (2011). Blankmispel er kjent fra over 300 forekomster totalt.

Blankmispel har et stort potensial for videre etablering i store deler av landet. Arten er i høy grad en generalist som kan etablere seg under et vidt spekter av klimatiske forhold. Den kan gå fra ytterkyst til de mest kontinentale områdene i Sør-Norge. Den går fra lavland til mellomboreal sone, kanskje også i nordboreal sone. Den kan også inngå i mange ulike naturtyper, lysåpne og skyggefulle, skogkanter, kratt, ulike skogstyper, i gjengroende eng og beitemark, i rasmark, berg og skrenter, og dessuten også på veikanter og annen skrotemark.

Blankmispel kan opptre enkeltvis, i små grupper eller den kan danne store kratt. Den kan fortrengje hjemlige arter og dessuten forstyrre balansen mellom hjemlige arter med fuglespredte frø og fuglene ved at fuglene kan bytte til en annen matkilde. Arten er en særlig stor risiko når den etablerer

seg i baserik skog, bakker og berg med truede og sårbare arter, og dette gjelder spesielt rundt Oslofjorden.

Mispelslekten er den slekten med flest fremmede arter i Europa.

Referanser

Fremstad, E. 2008. Fremmede planter i Trondheim. En utredning. Rapport botanisk serie 2008-3. NTNU.

Fryer, J. og Hylmö, B. 2009. Cotoneasters: a comprehensive guide to shrubs for flowers, fruit, and foliage. Timber Press, Portland, OR. 344 s.

Lambdon, P. med flere. 2008. Alien flora of Europe: species diversity, temporal trends, geographical patterns and research needs. Preslia 80: 101-149.

Lid, J. og Lid, D.T. 2005. Norsk flora. Ed. R. Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.